किमात्मतत्त्वप्रकाशेनेत्यतआह ज्ञानेनचात्मानमुपैतीति आत्मलाभान्नपरंविद्यते आत्मानंचेद्विजानीयादयमस्मीतिपूरुषः किमिच्छन्कस्यकामायशरीरमनुसंज्वरेदित्यादिशास्त्रादात्मप्राप्तिरेवपरमपुरुषार्थइ
तिभावः विपक्षेदोषमाह अथेति अथेतिपक्षांतरेअन्यथाआत्मज्ञानाभावेनानात्मनिपुरुषार्थत्वबुद्ध्यावर्गफलानुकांक्षीभवति तंतेआत्मानंस्वस्वविषयोपहारमुखेनावृणोतीतिवर्गइंद्रियगणस्तस्यप्रियंफलंवि
षयसुखंतदाकांक्षीसन्अस्मिन्लोकेकृतंयत्पुण्यंपापंवातत्सर्वंपरिगृह्य तंविद्याकर्मणीसमन्वारभेतेपूर्वप्रज्ञाचेतिश्रुतेः तंउत्क्रामंतमितिश्रुतिपदस्यार्थः अमुत्रस्वर्गेनरकेवातत्फलंसुखंदुःखंवाभुंक्ते ततःपुनरिमंमार्गं
लोकंकर्मशेषेणउपैति तस्मिन्यावत्संपातमुषित्वाथैतमेवाध्वानंपुनर्निवर्तते तस्माल्लोकात्पुनरेत्यस्मैलोकायकर्मणइत्यादिश्रुतिभ्यः संपतत्यनेनेतिसंपातःकर्म ॥ ९ ॥ नन्वेवंतर्हिस्वाध्यायप्रवचनेएवेतिनाकोमौ
द्गल्यः तद्धितपस्तद्धितपइत्यादरेणाध्ययनाध्यापनयोर्मुख्यंतपस्त्वश्रवणादस्तितयोरपिमोक्षहेतुत्वंतत्कथमुच्यतेनछंदांसिवृजिनात्तारयंतीतिमत्वाविद्वदविद्वत्तपसोर्भेदमाह अस्मिन्निति अविदुषांतपसःफलं
आमुष्मिकं विदुषांब्राह्मणानांतुइमेएवलोकाःफलदाःज्ञानंदृष्टफलमित्यर्थः कीदृशानां धात्वेतपसितिष्ठतांधात्वेधातव्ये कृत्यार्थेतवैकेन्केन्यत्वनइतिधात्रस्त्वन् अवश्यकर्तव्येइत्यर्थः तच्चशमोदमस्तपःशौच

ज्ञानेनचात्मानमुपैतिविद्वानथान्यथावर्गफलानुकांक्षी ॥ अस्मिन्कृतंतत्परिगृह्यसर्वममुत्रभुंक्तेपुनरेतिमार्गम् ॥ ९ ॥ अस्मिँल्लोकेतपस्तप्तंफलमन्यत्रभुज्य
ते ॥ ब्राह्मणानामिमेलोकाधात्वेतपसितिष्ठतां ॥ १० ॥ धृतराष्ट्रउवाच कथंसमृद्धमसमृद्धंतपोभवतिकेवलं ॥ सनत्सुजाततद्ब्रूहियथाविद्यामतद्वयं ॥ ११ ॥
सनत्सुजातउवाच निष्कल्मषंतपस्त्वेतत्केवलंपरिचक्षते ॥ एतत्समृद्धमप्यृद्धंतपोभवतिकेवलं ॥ १२ ॥ तपोमूलमिदंसर्वंयन्मांपृच्छसिक्षत्रिय ॥ तपसावे
दविद्वांसःपरंत्वमृतमाप्नुयुः ॥ १३ ॥ धृतराष्ट्रउवाच कल्मषंतपसोब्रूहिश्रुतंनिष्कल्मषंतपः ॥ सनत्सुजातयेनेदंविद्यांगुह्यंसनातनं ॥ १४ ॥ सनत्सुजा
तउवाच क्रोधादयोद्वादशयस्यदोषास्तथानृशंसानिदशत्रिराजन् ॥ धर्मादयोद्वादशैतेपितॄणांशास्त्रेगुणायेविदिताद्विजानां ॥ १५ ॥

मितिप्रागेवोक्तं वृद्धेतपसीतिपाठेस्पष्टोर्थः ॥ १० ॥ समृद्धंविदुषःअसमृद्धंअविदुषश्चएकमेवतपःकेवलंशुद्धंसत्कथंद्वैविध्यंप्राप्नोतीतिपृच्छति कथमिति ॥ ११ ॥ उत्तरमाह निष्कल्मषमिति कल्मषंकामः
श्रद्धादिराहित्यंचतद्रहितंतपःकेवलंकैवल्यसाधनत्वात्केवलमित्युच्यते तदेवश्रद्धाद्युपेतमपिसकामंचेत्समृद्धमित्युच्यते यत्तुकेवलंदंभार्थमेवक्रियतेतदृद्धं तथाचश्रुतौ यदेवविद्ययाकरोतिश्रद्धयोपनिषदातदे
ववीर्यवत्तरंभवतीतितरप्प्रत्ययश्रुतेर्विद्याहीनस्यापितपसोवीर्यवत्त्वावगमादृद्धत्वंगम्यते ॥ १२ ॥ तपएवप्रशंसति तपइति इदंसर्वंभोग्यंतपोमूलंतपःप्राप्यं परंअमृतंमुक्तिं ॥ १३ ॥ ननुनिष्कल्मषंतपःश्रुतंतत्र
किंतत्किल्बिषंयद्रहितेनतपसासनातनंगुह्यंब्रह्मविद्यांजानीयामितिपृच्छति कल्मषमिति ॥ १४ ॥ तदेवाह क्रोधादयइति क्रोधादिगणोद्वादशकः दशत्रित्रयोदशेत्यर्थः तावान्नृशंसवर्गश्चतपसःकल्मषं धर्मा
दिगणविरुद्धत्वात् तद्रहितधर्माद्युपेतंतुतपोनिष्कल्मषंमोक्षहेतुरित्यर्थः पितॄणांवंशकर्तॄणांमन्वादीनां आततानाइत्यपिपाठः ॥ १५ ॥

Digitized by Google